

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 316/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. júla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., B., zastúpenej advokátkou Mgr. V. D., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, čl. 5 písm. e) bodu iv) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, porušenia jej základných práv zaručených čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a jej práv zaručených čl. 3, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 10. novembra 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 210/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. marca 2011 doručená sťažnosť M. K., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 14

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (ďalej len „dohovor o odstránení diskriminácie žien“), čl. 5 písm. e) bodu iv) a čl. 6 Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (ďalej len „dohovor o odstránení rasovej diskriminácie“), porušenia jej základného práva nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života zaručeného čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy, práva nebyť mučený ani podrobený neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu zaručeného čl. 3 dohovoru, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie zaručeného čl. 8 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy zaručeného čl. 13 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 210/2010-444 z 10. novembra 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenou Okresnému súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) 2. júna 2004 domáhala náhrady škody v sume 521 200 Sk. Sťažovateľka skutkovo žalobu zdôvodnila tvrdením, že 10. januára 1999 porodila v nemocnici v K. vo veku 17 rokov svoje druhé dieťa a „*pri tomto pôrode, ktorý bol vykonaný cisárskym rezom, jej zamestnanci žalovaného vykonali sterilizáciu. Jej zákonní zástupcovia, rodičia B. K. a F. K. k danému zákroku súhlas neposkytli a nikto zo zdravotníckeho personálu súhlas o sterilizáciu nežiadal a ani ich nikto o nutnosti sterilizačného zákroku neinformoval.*“. Požadovanú sumu náhrady škody sťažovateľka vyčíslila vychádzajúc z ustanovení § 6 ods. 1, 2 a § 7 ods. 3 vyhlášky ministerstiev zdravotníctva a spravodlivosti, Štátneho úradu sociálneho zabezpečenia a Ústrednej rady odborov č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení účinnom v rozhodnom období (ďalej len „vyhláška“).

Okresný súd rozhodol v merite dvakrát zamietavo, avšak jeho rozsudky boli krajským súdom zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Okresný súd potom rozsudkom č. k. 10 C 62/2004-409 z 15. júna 2010 uložil Mestu K. (ďalej len „žalovaný“)

povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 1 593,30 € a nahradiť jej trovy konania. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol.

Okresný súd rešpektujúc právny názor krajského súdu vyslovený v jeho predchádzajúcich zrušujúcich rozhodnutiach dospel po doplnení dokazovania k záveru, že *„súhlas zákonných zástupcov žalobkyne so sterilizáciou nebol daný“*, a preto *„sterilizácia bola u žalobkyne vykonaná v rozpore s vtedy platnými predpismi. Vykonaním sterilizácie bola u žalobkyne spôsobená škoda spočívajúca v nemožnosti mať ďalšie vlastné deti. Medzi porušením predpisov a vznikom škody je príčinná súvislosť, pretože v konaní neboli zistené iné skutočnosti spôsobujúce neplodnosť žalobkyne.“*.

Ďalej okresný súd dôvodil poukazom na znalecký posudok, v ktorom znalec z odboru zdravotníctva a farmácie odvetvia gynekológie a pôrodnictva, *„stanovil bodové hodnotenie najbližšie stavu žalobkyne a to deformáciu penisu mužov vo veku do 45 rokov základným počtom 800 bodov... Voči znaleckému posudku, ktorý vyčíslil sťaženie spoločenského uplatnenia základným počtom 800 bodov, účastníci nemali námietky. Bodovému ohodnoteniu zodpovedá suma 48.000,- Sk, podľa vtedy platnej právnej úpravy...“*.

K prípadnému použitiu ustanovení § 6 ods. 2 a § 7 ods. 3 vyhlášky (možnosť zvýšenia základnej sumy bodovo určeného sťaženia spoločenského uplatnenia) okresný súd uviedol, že aplikácia týchto ustanovení *„závisí od stupňa a rozsahu obmedzenia alebo straty predpokladov pre uplatnenie poškodeného v živote a v spoločnosti, pričom stupeň rozsahu a intenzita obmedzených alebo stratených predpokladov v prípadoch hodných osobitného zreteľa podstatne prevyšuje stupeň rozsahu a intenzitu predpokladanú v ust. § 6 ods. 2 vyhlášky. Primerané zvýšenie podľa § 6 ods. 2 vyhlášky predpokladá už existenciu skutočností umožňujúcich záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením.“*. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na znalecký posudok v inom konaní krajského súdu (sp. zn. 3 Co 237/2008), v ktorom znalec uviedol, že *„pri ďalšom tehotenstve žalobkyne riziko pre plod a pre matku by bolo veľmi vysoké. Pokiaľ by u nej nebola vykonaná sterilizácia pri cisárskom reze a jej následné vykonanie by žalobkyňa odmietla, bolo by potrebné s ňou spísať reverz, v ktorom by bolo uvedené, že bola poučená, že ďalšie tehotenstvo ju ohrozuje na živote.“*.

Na základe citovaných záverov okresný súd k argumentácii sťažovateľky uviedol, že *„aj keď by bolo výsostným právom žalobkyne v prípade nevykonania sterilizácie znovu*

otegotnieť a rozhodovať o prípadnom ohrození života svojho a života dieťaťa, nemožno za dôvody zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia podľa ust. § 6 ods. 2 a § 7 ods. 3 vyhlášky považovať neplodnosť žalobkyne v mladom veku, ak ďalšie tehotenstvo by ju ohrozovalo na živote“. Zvýšenie náhrady škody nad rámec základného bodového ohodnotenia podľa okresného súdu neprichádzalo do úvahy, „lebo ďalšie tehotenstvo by ju ohrozovalo na živote, aj keď o absolútnej istote nemožno hovoriť“.

Rozsudok okresného súdu napadla sťažovateľka odvolaním. V ňom predovšetkým tvrdila neadekvátnosť priznanej náhrady škody, lebo „v konaní preukázala, že v prejednávanej veci existujú predpoklady na zvýšenie sumy základného počtu bodov určeného znalcom, keďže bolo nad všetku pochybnosť preukázané, že zamestnancami právneho predchodcu žalovaného jej bola vykonaná sterilizácia v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi bez toho, aby k zákroku poskytla platný súhlas, že sterilizácia jej bola vykonaná vo veku 17 rokov, pričom spôsobenie neplodnosti v takom mladom veku predstavuje vážny zásah do jej telesnej integrity a má neodškriepiteľný vplyv na jej možnosti uplatniť sa v rodine a to hlavne v oblasti reprodukčnej. Pokiaľ z listinných dôkazov mal súd za preukázané, že sterilizácia je všeobecne považovaná za permanentnú antikoncepčnú metódu, znemožňujúcu oplodnenie prirodzeným spôsobom, t. j. pohlavným stykom, uviedla, že z vykonaného dokazovania v žiadnom prípade nemožno vyvodiť, že refertilizačná operácia alebo metódy asistovanej reprodukcie sú spôsoby, majúce absolútnu účinnosť a úspešnosť, a ktoré by 100 % zaručovali prinavrátenie plodnosti, navyše tieto zákroky sú veľmi finančne nákladné a pre ňu finančne absolútne nedostupné. Súdu tiež vytýkala, že sa taktiež nedostatočne vysporiadal s jej tvrdeniami, že neplodnosť spôsobená jej sterilizáciou má negatívny vplyv na jej rodinný život a postavenie v komunite. Poukázala ďalej na to, že súd mal v konaní jednoznačne preukázané, že potom ako ostala neplodná ju opustil jej druh, otec jej 2 detí, ktorý si založil novú rodinu, že v súčasnosti žije s iným druhom, ktorý však nemá žiadne svoje deti a obaja túžia mať spolu vlastné deti, čo im bolo vykonaním sterilizácie znemožnené, že súd sa ďalej pri hodnotení jej výpovede a predložených dôkazov vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že žije v segregovanej, sociálne vylúčenej, rómskej komunite v B., v ktorej život sa riadi inými kultúrnymi normami ako život príslušníkov a príslušníčok majority, že uvedené špecifiká názorne ilustrujú aj predložené odborné články romistov a romistiek..., že taktiež mal z výpovedí za preukázané,

že sa jej ostatní členovia komunity za jej neplodnosť vysmieávajú, ponížujú ju a p., že neobstojí ani jeho tvrdenie, že dôvod na navýšenie náhrady škody neexistuje, pretože by ju ďalšie tehotenstvo ohrozilo na živote, lebo tento záver opiera o ZP vyprodukovaný v inom konaní, pričom jeho závery sa opierajú o zdravotný stav inej žalobkyne, ktorý nemusí byť totožný s jej zdravotným stavom v tomto konaní, že sám pripúšťa, že o absolútnej istote, čo sa týka jej ohrozenia na živote, nemožno hovoriť, teda nie je zrejmé, ako a na základe čoho a ako určil mieru toho ohrozenia, keďže v tomto smere neboli produkované v konaní žiadne dôkazy, naopak mal preukázané, že sterilizácia vykonaná na nej nepredstavovala život zachraňujúci úkon. Napokon uviedla, že podľa jej názoru neobstojí záver súdu, keď zamietnutie časti jej žaloby odôvodňuje len hypotetickou možnosťou ohrozenia jej zdravia a života v prípade ďalšieho tehotenstva a neprihliada pritom na iné v konaní vykonané dôkazy, pričom zamietol vykonanie dôkazu výsluchom jej druha a jeho matky, ktorí by mu mohli objasniť jej postavenie v komunite a popísať problémy, ktoré kvôli svojej neplodnosti zažíva v bežnom živote. Na základe uvedených dôvodov preto navrhla, s poukazom na § 220 O. s. p., rozsudok zmeniť v časti odvolaním napadnutých výrokov a žalovanému uložiť povinnosť zaplatiť jej náhradu škody na zdraví vo výške 17 310,62 € a nahradiť trovy právneho zast. ... a ak odvolací súd dospeje k záveru, že nie sú podmienky na zmenu rozsudku, s poukazom na § 221 O. s. p., zrušiť ho v časti napadnutej odvolaním a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. “.

Prvostupňový rozsudok napadol odvolaním aj žalovaný. Tvrdil potrebu zohľadnenia spoluzavinenia sťažovateľky na vzniku škody, keďže „je evidentné, že žalobkyňa dala súhlas na vykonanie sterilizácie tým, že podpísala tlačivo, používané v tom čase u jeho právneho predchodcu, že rovnako je evidentné, že nikto z pracovníkov jeho právneho predchodcu by nebol sterilizáciu vykonal, ak by nemal tzv. pozitívny reverz..., inými slovami povedané, nevyhnutnou podmienkou pre vykonanie sterilizácie na žalobkyňu bol ňou podpísaný pozitívny reverz...“. Žalovaný rovnako namietal aj proti výroku prvostupňového rozhodnutia o trovách konania.

Krajský súd rozsudkom č. k. 5 C 210/2010-444 z 10. novembra 2010 potvrdil odvolaniami napadnutý rozsudok okresného súdu okrem výroku o trovách konania vo vzťahu medzi účastníkmi konania. V tomto výroku rozsudok zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie okresnému súdu.

Relevantné ustanovenia vyhlášky krajský súd interpretoval tak, že „základné odškodnenie za SSU (§ 6 ods. 1 vyhl.) už samo vo svojej podstate je náhradou za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie i plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh, teda pre účasť na tých formách spoločenského života, ktoré slúžia rozvoju jeho osobnosti, preto priznanie tohto odškodnenia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú objektívne obmedzené jeho možnosti uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Primerané zvýšenie podľa § 6 ods. 2 vyhl. predpokladá už existenciu skutočností umožňujúcich záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením.

Postup podľa § 7 ods. 3 vyhl. je však svojou povahou výnimočný, lebo kvalitatívne predstavuje zmenu podmienok vyjadrenú pojmom dôvody hodné osobitného zreteľa, ktorými môžu byť, napr. zmarenie alebo podstatné sťaženie dosiahnutia celoživotného cieľa alebo snaženia, príp. prínosu poškodeného v oblasti spoločenského, kultúrneho, politického, športového života alebo podstatné obmedzenie uspokojovania životných potrieb. Dôvody hodné osobitného zreteľa nie sú v právnych predpisoch definované a nie sú ani taxatívne, ani demonštratívne uvedené, ide o neurčitý pojem, ktorý bližšie nie je obsahovo vymedzený, jeho obsah i rozsah sa môže meniť v závislosti od okolností konkrétneho prípadu a preto rozhodnutie súdu o aplikácii tohto právneho výrazu, ktorý sa kvalitatívne i kvantitatívne premietne do použitia príslušných ust., musí byť vždy výsledkom cieľavedomej a vyčerpávajúcej úvahy.“.

Na pozadí citovanej právnej argumentácie bolo podľa krajského súdu vyhotoveným znaleckým posudkom „preukázané, že aj keď vykonanie sterilizácie ligáciou uterinných túb podľa Pomeroya sa považuje za úkon znemožňujúci dosiahnutie tehotenstva normálnym pohlavným stykom, nejde o metódu absolútne vylučujúcu ďalšie tehotenstvo (napr. pomocou refertilizačnej operácie a metódy asistovanej reprodukcie) a že súčasné vykonanie sterilizácie uterinných túb podľa Pomeroya nezmenilo zdravotný stav žalobkyne tak, aby v krajnom prípade nemohla byť obnovená jej plodnosť“.

Vychádzajúc z uvedených zásad a so zreteľom na skutočnosti preukázané ZP bolo urobený záver, že u žalobkyne je odôvodnené zvýšenie sumy zodpovedajúcej základnému

počtu 800 bodov, ktorým bolo SSU ohodnotené (800 bodov x 30 Sk = 24 000 Sk, t. j. 796,65 €) len na 2 násobok, t. j. na 1 593,30 €.

Pri posudzovaní primeranosti zvýšenia nebolo vzaté do úvahy, že zamestnancami právneho predchodcu žalovaného bola žalobkyni vykonaná sterilizácia v rozpore s vtedy platnými právnymi predpismi, bez toho, aby k zákroku poskytla platný súhlas, lebo uvedené skutočnosti majú právny význam iba pri posudzovaní právneho základu uplatneného nároku, t. j. zodpovednosti žalovaného, ale nie vo vzťahu k výške nároku.

Ani tvrdenie žalobkyne, že z vykonaného dokazovania v žiadnom prípade nemožno vyvodit', že refertilizačná operácia alebo metódy asistovanej reprodukcie sú spôsoby, majúce absolútnu účinnosť a úspešnosť a 100 % zaručujú prinavrátene plodnosti, navyše, tieto zákroky sú veľmi finančne nákladné a pre ňu finančne absolútne nedostupné, neodôvodňuje zvýšenie sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov, ktorým bolo SSU ohodnotené na požadovaný násobok, lebo jednak nie je vylúčené, že v jej prípade by refertilizačná operácia, resp. metódy asistovanej reprodukcie boli úspešné a prinavrátili jej plodnosť a jednak nepreukázala, žeby sa bola obrátila, napr. na nejakú mimovládnu organizáciu alebo nadáciu, starajúcu sa o práva Rómov, aby jej pritom pomohli. Rovnako tak ani jej tvrdenie, že s druhom, s ktorým v súčasnosti žije túžia mať spolu vlastné deti, čo im bolo vykonaním sterilizácie znemožnené, neodôvodňuje navrhované zvýšenie náhrady za SSU, lebo je všeobecne známou skutočnosťou (§ 121 O. s. p.), že nemožnosť mať deti závisí od toľkých faktorov (na strane ženy aj muža) a to nielen zdravotných, že nemožno urobiť jednoznačný záver, že žalobkyňa – i v prípade, žeby u nej nebola vykonaná sterilizácia – by bola mala ďalšie deti. Napokon ani skutočnosť, že žije v segregovanej, sociálne vylúčenej, rómskej komunite v B., v ktorej život sa riadi inými kultúrnymi normami ako život príslušníkov a príslušníčok majority a že sa jej ostatní členovia komunity za jej neplodnosť vysmieávajú, ponížujú ju a p., nemôže byť dôvodom na zvýšenie náhrady za SSU v navrhovanom rozsahu, lebo pri rozhodovaní o tomto nároku musia byť vzaté do úvahy kultúrne normy celej spoločnosti a nie iba určitej menšinovej komunity (v tomto prípade rómskej), pretože opačný výklad by znamenal diskrimináciu príslušníkov a príslušníčok majority, v ktorej neplodné ženy (neplodní muži) už dávno nie sú vystavené ponížovaniu a posmechu.“.

Odvolacie námietky žalovaného krajský súd v merite veci hodnotil ako nedôvodné (zohľadnenie spoluzavinenia sťažovateľky), akceptoval však výhrady voči výroku o trovách konania.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka argumentuje v prospech záveru o porušení jej základného práva na ochranu pred mučením a krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním (čl. 16 ods. 2 ústavy, čl. 3 dohovoru) poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a tvrdením, že *„sterilizácia bola vykonaná na sťažovateľke protiprávne a násilne, pri porušení vtedy platných predpisov. Podľa sťažovateľky je sterilizácia vykonaná v rozpore so zákonom nepochybne neľudským a ponižujúcim zaobchádzaním v zmysle čl. 3 Dohovoru“*, pretože *„sa jedná o zákrok zmrzačujúci, ktorý nesleduje terapeutický cieľ; naopak, jeho účelom je také poškodenie pohlavných orgánov muža či ženy, aby už nebolo možné počatie. Ako taký má zákrok potom samozrejme následky na celý život, lebo úspešnosť operácie obnovujúcej plodnosť je veľmi nízka a zdravotné následky sú značné.“*. V nadväznosti na to sťažovateľka opätovne podčiarkla skutkové okolnosti vykonania sterilizácie v jej prípade, ako aj následky, ktoré jej tento zákrok privodil v osobnom živote (opustil ju druh, zhoršilo sa jej postavenie v rómskej komunite, po zákroku má zdravotné ťažkosti, duševná trauma). Sťažovateľka tiež s poukazom na pozitívny záväzok štátu vyplývajúci z čl. 3 dohovoru tvrdí, že krajský súd v občianskom súdnom konaní, ktoré iniciovala, tento záväzok nenaplnil.

Porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka v prvom rade vidí v tom, že *„krajský súd nepreskúmal komplexne sťažovateľkine námietky a v napadnutom konaní nepostupoval dôsledne“*. Požiadavky plynúce na kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia z judikatúry ústavného súdu neboli v prípade napadnutého rozsudku krajského súdu splnené *„ústavne akceptovateľným spôsobom“*. Všeobecné súdy konajúce v jej veci *„nebrali do úvahy argumenty sťažovateľky a pri stanovení výšky odškodnenia vychádzali výhradne zo znaleckého posudku znalca MUDr. S. ...“*. Sťažovateľka je toho názoru, že *„náhrada škody na zdraví vo výške, ktorá jej bola všeobecnými súdmi priznaná predstavuje porušenie jej práva na prístup k spravodlivosti“*. Opätovne poukázala na nezákonnosť vykonanej sterilizácie.

V konaní pred okresným súdom, ktoré „*bolo odobrené postupom a rozhodnutím krajského súdu*“, došlo podľa sťažovateľky aj „*k porušeniu princípu rovnosti zbraní vo vzťahu k sťažovateľke. Sťažovateľka považuje rozhodnutia všeobecných súdov za arbitrárne, nakoľko sa jej argumentáciou ohľadne navýšenia náhrady škody na zdraví zaoberajú len v obmedzenom rozsahu.*“.

Porušenie základného práva na ochranu pred zasahovaním do súkromného a rodinného života (čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru) vidí sťažovateľka na pozadí judikatúry EŠLP i ústavného súdu v tom, že „*násilná a protiprávna sterilizácia je... nezákonným zásahom do práva na rešpektovanie súkromného života. Vykonaním protiprávnej sterilizácie došlo u sťažovateľky k zásahu do jej telesnej integrity, keďže jej bola spôsobená strata významnej životnej funkcie (plodnosti). Ďalej tento zákrok viedol k narušeniu vzťahu s jej partnerom – otcom jej detí, ktorý ju potom ako sa dozvedel o jej neplodnosti opustil a oženil sa s inou ženou, s ktorou majú spoločné deti... Neplodnosť sťažovateľky má negatívny vplyv aj na jej súčasný vzťah s partnerom, ktorý by s ňou chcel vlastné deti, ktoré mu ona nemôže dať. Podľa sťažovateľky štát nevykonal účinné a efektívne vyšetrenie daného zákroku...*“. V tejto súvislosti sťažovateľka zdôraznila, že sterilizácia na nej vykonaná nespĺňala žiadnu z podmienok ustanovených v čl. 8 ods. 2 dohovoru pre prípustnosť zásahu do práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života.

Priznaním náhrady škody v sume judikovanej okresným súdom i krajským súdom „*nedošlo k náprave a sťažovateľka náhradu škody v tejto výške nepovažuje za adekvátne odškodnenie, pretože takto vyčíslená výška náhrady škody nezodpovedá ujme, ktorú vykonaním sterilizácie utrpela*“.

Porušenie práva na účinný prostriedok nápravy (čl. 13 dohovoru) vidí sťažovateľka v tom, že hoci „*pred súdom vzniesla obhájitelné tvrdenie, v ktorom namietala, že bola podrobená neľudskému a ponižujúcemu zaobchádzaniu v Nemocnici K., za ktoré sú zodpovední zamestnanci nemocnice*“, v jej veci konajúce všeobecné súdy nevykonali „*účinné a efektívne vyšetrenie okolností vykonania sterilizačného zákroku*“.

Napokon sťažovateľka porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy, čl. 14 v spojení s čl. 3, 6 a 8 dohovoru, čl. 5 písm. e) bodu iv) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie i čl. 12 ods. 1 dohovoru o odstránení diskriminácie žien vidí v tom, že na nej vykonaná sterilizácia „nie je len ojedinelým zákrokom, ktorý bol protiprávne vykonaný len na nej. Sťažovateľka je toho názoru, že tento protiprávny zákrok bol na nej vykonaný v rámci pokračovania praktík rozsiahlej praxe násilných sterilizácií, ktoré boli na ženách rómskeho etnického pôvodu vykonávané v bývalom Československu ešte v období komunizmu od 70-tych rokov 20 storočia. Táto prax pokračovala na Slovensku aj po páde komunizmu a bola kritizovaná mnohými mimovládnyimi ľudsko-právnymi organizáciami a medzinárodnými organizáciami. Sťažovateľka sa oprávnenne domnieva, že zákrok protiprávnej sterilizácie bol na nej vykonaný v kontexte týchto praktík, za ktoré nesie Slovenská republika zodpovednosť.“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v jej veci nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Košiciach rozhodnutím a postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co 210/2010 porušil základné ľudské práva a slobody sťažovateľky podľa článkov 2 ods. 2, čl. 12 ods. 2, čl. 16 ods. 2, článku 19 ods. 2, článku 46 ods. 1 a článku 47 ods. 3 Ústavy SR a ľudské práva a základné slobody sťažovateľky podľa článkov 3, 6, 8 Dohovoru, článku 13 v spojení s článkami 3, 6, 8 Dohovoru a článku 14 v spojení s článkami 3, 6, 8, a 13 Dohovoru a ľudské práva sťažovateľky podľa článku 12 ods. 1 a článku 16 ods. 1 e) Dohovoru o diskriminácii žien a článku 5 písm. e) iv a článku 6 Dohovoru o rasovej diskriminácii.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 10. novembra 2010 spisová značka 5Co 210/2010-444, v potvrdzujúcom výroku zrušuje.

3. Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie v rozsahu potvrdzujúceho výroku Krajskému súdu v Košiciach.

4. Krajský súd v Košiciach je povinný zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 25 000,- EUR (slovom: dvadsaťpäťtisíc EUR) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľke a jej právnej zástupkyňi trovy právneho zastúpenia na Ústavnom súde v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvyhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 12 ods. 1 dohovoru o odstránení diskriminácie žien štáty, zmluvné strany prijímajú všetky príslušné opatrenia na odstránenie diskriminácie žien v oblasti starostlivosti o zdravie, s cieľom zabezpečiť na základe rovnoprávnosti mužov a žien prístup k zdravotníckym službám, vrátane tých, ktoré sa vzťahujú na plánovanie rodiny.

Podľa čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácie žien štáty, zmluvné strany prijímajú všetky príslušné opatrenia na odstránenie diskriminácie žien vo všetkých veciach týkajúcich sa manželstva a rodinných vzťahov a najmä zabezpečia, na základe rovnoprávnosti mužov a žien, rovnaké práva rozhodnúť sa slobodne a zodpovedne o počte a čase narodenia ich detí a mať prístup k informáciám, vzdelaniu a prostriedkom, ktoré im umožnia uplatňovať tieto práva.

Podľa čl. 5 písm. e) bodu iv) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie v súlade so základnými povinnosťami vyhlásenými v článku 2 tohto dohovoru sa zmluvné štáty zaväzujú, že zakážu a odstránia rasovú diskrimináciu vo všetkých jej formách a že zaručia právo každého na rovnosť pred zákonom bez rozlišovania podľa rasy, farby pleti, národnostného alebo etnického pôvodu, najmä potom pri používaní hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, najmä práva na ochranu zdravia, liečebnú starostlivosť, sociálne zabezpečenie a sociálne služby.

Podľa čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie zmluvné štáty zabezpečia prostredníctvom príslušných vnútroštátnych súdov a iných štátnych orgánov všetkým osobám podliehajúcim ich jurisdikcii účinnú ochranu pred všetkými činmi rasovej diskriminácie, ktoré v rozpore s týmto dohovorom porušujú ich ľudské práva a základné slobody, ako aj právo žiadať na týchto súdov spravodlivú a primeranú náhradu za akúkoľvek škodu, ktorú v dôsledku takej diskriminácie utrpeli.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Po dôslednom preštudovaní rozsudku okresného súdu v sťažovateľkinej veci i napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj odôvodnenia sťažovateľkiných námietok predostretých v jej sťažnosti, možno jednoznačne ustáliť, že sťažovateľka nie je spokojná

so sumou priznanej náhrady škody spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia. Vzhľadom na skutkové pozadie kauzy (škoda spôsobená sterilizačným lekárskeým zákrokom) potom nedostatočná finančná kompenzácia mala mať za následok porušenie sťažovateľkou označených článkov ústavy i medzinárodných dohovorov.

1. V súvislosti s rozsahom už citovaných napadnutých ustanovení ústavy i medzinárodných dohovorov ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné zdôrazniť, že v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ochranu základným právam alebo slobodám, alebo ľudským právam a základným slobodám vyplývajúcim z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. Preto v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa nemožno úspešne domáhať vyslovenia porušenia takého ustanovenia ústavy, príp. relevantnej medzinárodnej zmluvy, ktoré nezakotvuje základné právo, slobodu alebo ľudské právo či základnú slobodu v rovine individuálno-právnej.

Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie práv podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že tu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedené články obsahujú, a nie sú teda priamo aplikovateľné orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08). Aj čl. 2 ods. 2 ústavy je súčasťou základných princípov právneho štátu a vzhľadom na to nemôže plniť poslanie priamo aplikovateľného ustanovenia v individuálnych konaniach (napr. I. ÚS 8/97, II. ÚS 821/00). Z týchto dôvodov bolo potrebné túto časť sťažnosti odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

2. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len

v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Aj v prípade namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru je pre ústavný súd podstatnou skutočnosť, že oba v sťažovateľkinej veci konajúce všeobecné súdy dospeli k právoplatnému záveru o nezákonnosti vykonanej sterilizácie, ako aj k záveru o objektívnej existencii príčinnej súvislosti medzi týmto nezákonným zásahom do jej telesnej integrity a sťažením jej spoločenského uplatnenia. V tejto súvislosti ústavný súd zvyrazňuje, že argumentácia sťažovateľky obsiahnutá v sťažnosti často svojím charakterom načrtáva obraz, ako keby okresný súd a krajský súd sťažovateľkine žalobné dôvody aj jej žalobný návrh považovali za nedôvodné. I samotná judikatúra EŠLP, na ktorú sťažovateľka frekventovane poukazuje a využíva ju na závery o porušení označených práv, rieši problémy súvisiace s posúdením, či konkrétne zásahy do fyzickej i psychickej integrity jednotlivca sú spôsobilé porušiť základné práva a slobody, ktorých ochrany sa sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom domáha. Podľa názoru ústavného súdu však samotný fakt, že súdy uznali dôvodnosť jej žaloby, znamená poskytnutie ochrany jej právam. Veď autoritatívne konštatovanie nezákonnosti jej sterilizácie v podstatnom rozsahu vyčerpáva požiadavky plynúce z ňou citovanej judikatúry EŠLP.

Ústavný súd však preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu aj v rozsahu sumy priznanej náhrady škody, keďže táto otázka predstavovala pre sťažovateľku ťažiskový problém. Sťažovateľka nijako nespochybňuje použitie vyhlášky na skutkový stav zistený v konaní okresného súdu a krajského súdu.

Podľa § 444 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) pri škode na zdraví sa jednorazove odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku.

Podľa § 6 ods. 2 vyhlášky suma zodpovedajúca základnému počtu bodov zistenému lekárom sa primerane zvýši až na dvojnásobok podľa predpokladov, ktoré poškodený vo veku, v ktorom bol poškodený na zdraví, mal pre uplatnenie v živote a v spoločnosti a ktoré sú v dôsledku poškodenia obmedzené alebo stratené. Týmito predpokladmi sa rozumie najmä možnosť uplatniť sa v rodinnom, politickom, kultúrnom a športovom živote a možnosť voľby povolania a ďalšieho sebavzdelávania; pritom sa prihliada na to, či ide o muža alebo ženu a pri odstrániteľnosti trvalých následkov aj na upozornenie lekára podľa § 10.

Podľa § 7 ods. 1 vyhlášky výška odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia sa určuje sumou 30 Sk za jeden bod.

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Citované ustanovenia krajský súd s ohľadom na v konaní zistený skutkový stav aplikoval na základe názoru, že „u žalobkyne je odôvodnené zvýšenie sumy zodpovedajúcej základnému počtu 800 bodov, ktorým bolo SSU ohodnotené (800 bodov x 30 Sk = 24 000 Sk, t. j. 796,65 €) len na 2 násobok, t. j. na 1 593,30 €“, a následne sa s námietkami

sťažovateľky o neistom výsledku možných medicínskych zákrokov smerujúcich k obnoveniu jej plodnosti, ako aj o finančnej nedostupnosti takých zákrokov pre sťažovateľku vysporiadal argumentáciou, podľa ktorej „nie je vylúčené, že v jej prípade by refertilizačná operácia, resp. metódy asistovanej reprodukcie boli úspešné a prinavrátili jej plodnosť a jednak nepreukázala, žeby sa bola obrátila, napr. na nejakú mimovládnu organizáciu alebo nadáciu, starajúcu sa o práva Rómov, aby jej pritom pomohli. Rovnako tak ani jej tvrdenie, že s druhom, s ktorým v súčasnosti žije túžia mať spolu vlastné deti, čo im bolo vykonaním sterilizácie znemožnené, neodôvodňuje navrhované zvýšenie náhrady za SSU, lebo je všeobecne známou skutočnosťou (§ 121 O. s. p.), že nemožnosť mať deti závisí od toľkých faktorov (na strane ženy aj muža) a to nielen zdravotných, že nemožno urobiť jednoznačný záver, že žalobkyňa – i v prípade, žeby u nej nebola vykonaná sterilizácia – by bola mala ďalšie deti.“.

K námietkam o postavení sťažovateľky v komunite, v ktorej žije, po vykonaní sterilizácie krajský súd uviedol, že pri rozhodovaní o sťažovateľkinom návrhu na zvýšenie sumy priznanej náhrady škody „*musia byť vzaté do úvahy kultúrne normy celej spoločnosti a nie iba určitej menšinovej komunity (v tomto prípade rómskej), pretože opačný výklad by znamenal diskrimináciu príslušníkov a príslušníčok majority, v ktorej neplodné ženy (neplodní muži) už dávno nie sú vystavené ponižovaniu a posmechu“.*

Podľa názoru ústavného súdu zdôvodnenie právnych záverov krajského súdu rešpektuje požiadavky plynúce na kvalitu odôvodnení súdnych rozhodnutí z čl. 46 ods. 1 ústavy i z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Krajský súd zdôvodnil svoje závery týkajúce sa sťažovateľkou prednesených odvolacích námietok, ktoré sa týkali výlučne sumy okresným súdom priznanej náhrady škody, a preto odôvodnenie jeho rozsudku je v súlade s judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

Pokiaľ ide o obsahovú stránku citovaného odôvodnenia, ktorá, prirodzene, je spôsobilým predmetom prieskumu v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd stabilne judikuje, že podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V konečnom dôsledku teda ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnuté právne názory krajského súdu iba v prípade, ak by tieto boli svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel

a význam (napr. II. ÚS 333/2010). Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým rozsudkom krajského súdu ako s celkom a konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj legitímne a právne akceptovateľné. Vzhľadom na aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka, vyhlášky, ako aj vzhľadom na obsah relevantných dôkazov (znaleckého, listinných, ako aj výpovede účastníkov konania a svedkov) je namietaný rozsudok krajského súdu aj náležite odôvodnený. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia okresného súdu za legitímny a vylučujúci možné porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti so sťažovateľkiným prejavom nespokojnosti s namietaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

Keďže ústavný súd dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti v časti sťažnosti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohlo s ohľadom na zdôvodnenie sťažovateľkou tvrdeného porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy dôjsť k arbitrárnosti rozsudku krajského súdu ani v súvislosti s týmto ustanovením ústavy.

3. Sťažovateľka namietala tiež porušenie čl. 13 dohovoru, ktorý zaručuje právo mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, ako aj porušenie čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie.

Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu z hľadísk prezentovaných sťažovateľkou v odôvodnení jej sťažnosti dospel k záveru, že právo na účinný právny prostriedok nápravy (opravný prostriedok) sťažovateľke odopreté nebolo. Krajský súd ako odvolacia inštancia sa odvolaním sťažovateľky zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantného právneho predpisu (§ 211 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov) a napadnuté rozhodnutie, ako aj jemu predchádzajúci postup prvostupňového súdu preskúmal. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľky. Z uvedeného pohľadu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k jednoznačnému záveru o nedôvodnosti tej časti sťažnostného petitu, ktorá sa týka námietky porušenia čl. 13 dohovoru. Rovnako uvedená argumentácia a záver platia aj vo vzťahu k námietke sťažovateľky týkajúcej sa porušenia čl. 6 dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie, ktorý možno vnímať ako špeciálne ustanovenie (vo vzťahu k čl. 13 dohovoru) poskytujúce garanciu účinného prostriedku nápravy pre prípady porušenia práv v súvislosti s rasovou diskrimináciou (IV. ÚS 10/2010).

4. Napokon sťažovateľka sťažnosťou namietala aj porušenie ustanovení čl. 16 ods. 2, čl. 19 ods. 2 ústavy, čl. 3 a čl. 8 dohovoru, čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácii žien, ako aj čl. 5 písm. e) bodu iv) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie zakotvujúcich základné práva, práva a slobody hmotného charakteru.

K tomu ústavný súd poznamenáva, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahrádzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru označeným rozhodnutím krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie základných práv zaručených čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 2 ústavy a práv zaručených čl. 3 a čl. 8 dohovoru, čl. 12 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 písm. e) dohovoru o odstránení diskriminácii žien, ako aj čl. 5 písm. e) bodu iv) dohovoru o odstránení rasovej diskriminácie, bolo už len nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia.

5. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky na ochranu ústavnosti (priznanie finančného zadosťučinenia a zrušenie napadnutého rozhodnutia), keďže rozhodovanie o nich je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2011